

m. 29-A
119
118

~~Kuuta~~

Kõrgesti austatud

Härra Ministriabi Voldemar P ä t s .

Saadan siin juures Teile mitteametlikult tutvumiseks minu kirja Teaduste Akadeemia presidendile Akadeemia sekretäri kohale kandideerimise asjus ja esialgse kava sekretäri ülesannete kohta. Kuna Akadeemia President sõidab täna paariks päevaks Tallinna, siis tuleb vahest seal kõne allal ka Akadeemia sekretäri küsimus. Oleksin Teile väga tänulik, kui Teie selles asjas kõneleksite härra Ministriga ja härra direktor Vasaraga, ning esitaksite neile minu kava "Eesti Teaduste Akadeemia sekretäri ülesandeist", kuna mul võimalik polnud Akadeemia Presidendiga kokku saada enne tema ärasõitu Tallinna. Ametliku kandideerimispalve talle esitasin.

Teaduste Akadeemia sekretärina avaneks mul lõpeks võimalus kodumaale tagasi pääsemiseks ja minu entsüklopeedilist laadi teaduslikkudele huvidele vastava tegevusala leidmiseks. Mul on tunne, et suudaksin sel alal omal kombel kasulik olla meie teaduse arenemisele, kuna olen juba ammu huvitatud olnud meie teaduse arenemisvõimalustest. Olin nimelt esimese Eesti akadeemilise kongressi peakorraldaja (10.1917) ja omaaegse "Eesti Teaduste Asutise" põhikirja kaasautor ja aruandja Asutavas Kogus, Teie kui tolleaegse Hariduskomisjoni esimehe juhatusel.

Tartus, Vallikraavi 18.

Täieliku lugupidamisega

Villem Ernits

EESTI TEADUSTE AKADEEMIALE.

Kuuldes, et Teaduste Akadeemia vajab sekretäri, kandideerin sellele kohale.

Minu kirjutisi on seni ilmunud eesti, vene, saksa, inglise, soome, poola, ungari, rootsi, läti ja prantsuse keeles, tõlgituna ka norra, taani, leedu ja liivi keeles ja setu murdes. Orienteeruda võin pääle selle kõigis slaavi keelis ja veel mõningais indoeuroopa keelis. Olen erihariduselt slavist, korra doktorieksami õiendanud, teistkordse õiendamise ja väitekirja kaitsmise eel /teem:Eesti elemendid suurvene ja muis slaavi keelis/. Tunnen teatava määrani ka soomeugri keeleteadust, millisel alal jatkasin tööd võimaliku Tartu asumise korral. Eriti huvitavad mind soomeugripärased kohanimed ja nende levik. Olen ka teatava määrani tutvunud niihästi soomeugri kui ka slaavi rahvaste antropoloogiaga /muuseas olen kuulnud vastavaid loenguid Varssavi ülikoolis/, arheoloogiaga, etnograafiaga, ajalooaga ja nüüdse kultuuriga.

Olen külastanud mitukümmend korda Soomet, Lätit, Leedut ja Poolat, 5 korda Ungarit, ^{2 korda Ameerikat lihenriiki.} Kõigi nende maade ja Vene teaduslikkude ringkondadega on mul olnud kokkupuuteid, vähemal määral ka Tšehhi, Saksa, Ameerika, Rootsi, Slovakkia ja teiste rahvaste teadlastega.

Minu senisest tegevusest mainiksin, et olin 1928. -30. Fennoungria teaduslikuks sekretäriks ja ajakirja "Eesti Hõimu" toimetajaks ning korraldasin Eesti osavõttu III Soome-ugri kongressist, samuti esimese väliseestlaste päeva. Enne iseseisvust olin "Üliõpilaste Lehe" asutajaid ja toimetajaid, ühtlasi esimese Eesti akadeemilise kongressi korraldajaid (a. 1917).

Et Eesti kõrgema teadusliku organisatsiooni loomise ja organiseerimise küsimus on mind juba ammu huvitanud, sellest võiks tunnistada seegi, et olin 1920. Asutavas Kogus Eesti Teaduste Asutise põhikirja kaasautor ja aruandja Asutava Kogu hariduskomisjonis ja üldkoosolekul.

Täieliku lugupidamisega:

Tartus, Vallikraavi 18.

28. II 39.a.

Villem Ernits

121
120

Peale harilikkude koosolekute protokollimise ja jooksva kirjavahe-
tuse peaks sekretär täitma veel järgmisi ülesandeid:

1) Orienteeruma välismaade akadeemiate ja teaduslikkude asutiste
poolt saadetud kirjade, ajakirjade, uurimuste ja muude trükiteoste si-
sus, esitades neid tarbe järele Akadeemia presidendile, täiskogule, ük-
sikuile Akadeemia liikmeile või muile eriteadlasile, või retsenseerides
neid trükis. Siin on tarvilik eriti soome, rootsi /norra, taani/, läti,
leedu, poola, tšehhi, ungari j.t. keelte tundmine.

2) Kirjavahetuses nende maadega oleks soovitav kasutada võimalik-
ult nende oma keelt. See jätaks hea mulje mõlemale poolele, näidates,
et me suudame otsekohe omi asju õiendada, ilma võõraste keelte vahetali-
tusega.

3) Tuleks väljaandma hakata Akadeemia üldhäälekandjat, vähemalt
neli korda aastas, nimega "Teadused Eestis" või "Eesti Teadus" /"Les
Sciences en Estonie"/, milline aitaks populariseerida Akadeemia tege-
vust meie haritlaskonnas ja juhtivais ringkonnas, kaasa mõjudes psüh-
holoogilise aluse loomiseks Akadeemia võimalikult edukale tegevusele,
olles ühtlasi orienteerumisvahendiks meie ja ka välismaade teadlasile.
Selle sisuks peaks olema:

- a) üldartikleid teadusliku kultuuri arendamisest Eestis;
- b) artikleid üksikute teadusharude ~~W~~arenemisvõimalusist ja tar-
beist Eestis;
- c) ülevaateid teaduslikust elust välismaal, eriti arvesse võttes
kokkupuuteid Eestiga /osa neist kirjutusist tuleks tellida välismailt/;
- d) Eesti Teaduste Akadeemia kroonika;
- e) Eesti teaduste kroonika üldse, teaduslikkude ajakirjade, välja-
annete ja eriteoste ülevaade, ajakirjanduse ja üldsuse suhtumine teadus-
se jne.

Artiklitele tuleks juurde lisada võõrkeelsed sisukokkuvõtted, tar-
bekorral isegi täielikumad tõlked /võiks küsimusse tulla koguni sama
ajakirja võõrkeelne väljaanne/. See ajakiri oleks ühtlasi vahetuseksem-
plariks teiste samalaadiliste ajakirjadega välis- ja kodumaal. Ajakirja
vastutavaks ja peatoimetajaks oleks Akadeemia president, toimetus-kollee-
giumi valiks Akadeemia, tegevtoimetajaks oleks Akadeemia sekretär, ta-
lituse ülesanded täidaks Akadeemia büroo.

4) Kodu- ja välisajamise ajakirjanduse informeerimine Akadeemia te-
gevusest jääks loomulikult üldiselt sekretäri ülesandeks, niipalju kui
Akadeemia president ehk mõni Akadeemia liige ei pea tarvilikuks anda
isiklikku informatsiooni ajakirjandusele.

5) Loomulikult kuulub sekretäri ülesandesse Akadeemia väljaanne-
te trükkitoimetamine, korrektuur, tarbekorral ka keeleline redaktsioon,
ning nende varustamine võõrkeelsete kokkuvõtetega, kui autor pole seda
ise teinud. Igal juhul kuulub aga sekretäri ülesandesse hoolekanne võõr-
keeliste sisukokkuvõtete keelelise korrektuse eest.

121

Kuna on rääkse leida niisugust sekretäri abijõudu - masinkirjutajat, kes valdaks kõiki soovitavaid keeli, siis tuleb esialgu nõuda ainult võimalikult head prantsuse, inglise ja saksa, vahest ka venekeele oskust. Abijõult peaks aga nõudma järk-järgulist enesetäiendamist ülikooli vastavate^s lektoraatides eriti soome, rootsi, ungari ja poola, võimalikult ka läti, leedu j.t. keelte alal. Selle lisatäiendamise tõttu tuleks abijõu palka tõsta saja kroonini kuus või isegi natuke üle selle. Kahte abijõudu pole vähemalt esialgu tarvis, kuid üks peaks olema võimalikult hea. Erilist rõhku tuleks panna kiirele ja täpsale masinkirja oskusele.

Vähemalt esimesil aastail tuleks võimaldada ja soovitada, või isegi nõuda Akadeemia sekretariaadi personaalilt suviste ja talviste puhkeaegade kasutamist enese täiendamiseks tarvilikkude keelte oskuse viimistlemise ja muil aladel, tarbe korral isegi sõite keeleõppimiseks välismaile /selleks on olemas õige vähe kulunõudvaid võimalusi/. See aitaks kiiremini tõsta sekretariaadi töövilumust ja kvalifikatsiooni, kui seda suudab harilik töö.

Tartus, 2.III 1939.

Täieliku lugupidamisega:

Minu aadress on kuni 20. III s.sa
Warszawa, Swietokrzyska 13, m. 12,
peale 20. III Tartu, Vallikraavi 18.

Villein Ernits